

Saarde Sõnumid

Nr 3 (263) 21. märts 2025

Eesti Vabariik 107 vastuvõtul said tunnustatud meie parimad

Tunnustused ja tänusõnad ütlesid vallavanem Raivo Ott ning vallavolikogu aseesimees Kadri-Aija Viik.

Isadepäeva pidulik kontsert
Kilingi-Nõmme Klubis koos Eesti Vabariigi Presidendiga – Aasta Kultuuri Tähtsündmus 2024

Marko Sassjan – Aasta Kultuuritegija 2024

Õnnela Teearu – Aasta Kogukonnaedendaja 2024

Kuno Vunk – Aasta Vabatahtlik 2024

Robin Mittenbritt – Silmapaistev Noor 2024

Kristjan Puusepp – Parim Meesportlane 2024 (sünd 2005-1985)

Maido Kaljur – Parim Meessportlane 2024 (sünd 1984 ja varem)

Lii Zerel – Parim Naissportlane 2024 (sünd. 2005-1985)

Kristi Sutt – Parim Naissportlane 2024 (sünd. 1984 ja varem)

Elmar Jefimov – Parim Noor Meessportlane (sünd 2006 ja hiljem)

Crystal-Eliis Krapp – Parim Noor Naissportlane (sünd 2006 ja hiljem)

COOP Kilingi-Nõmme – Aasta Sporditoetaja 2024

Tanel Buström – Aasta Sporditöötaja 2024

Võimlemisklubi Githa

Vilistlasrühm – Aasta Võistkond 2024

COOP Kilingi-Nõmme

MAIJOOKS – Õnnestunuim Spordisündmus 2024

Täname Saarde vallavolikogu ja vallavalitsuse poolt meeskonda, kes kogu suure ja ilusa sündmuse nii meeldejäävaks tegid.

Aitäh esinejatele, juhendajatele, külalistele!

Elagu Eesti!

Isadepäevatiim

Crystal-Eliis Krapp

Lii Zerel

Võimlemisklubi Githa Vilistlasrühm

Maido Kaljur ja Kristi Sutt

Väikesed kanneldajad

Silvia Ilves Co

Robin Mittenbritt

Elmar Jefimov ja Tanel Buström

Vallavanema veerg

Head vallakodanikud!

Oleme märkamatult jõudnud kevadesse, päike käib kõrgemat kaart ja päevad on pikemaks läinud, mis annab selge märgi, et peatselt saab alustada kevadiste toimetustega koduaedades ning põldudel.

Märtsikuu esimeses pooles toimusid eelmise aasta lõpus Saarde tuulepargis läbiviidud mürauringute avalik tutvustamine ja Saarde valla Üldplaneeringu avalikud arutelud. Täna kõiki kes said neil aruteludel osaleda ja andsid omapoolse sisendi üldplaneeringu täiendamiseks.

Avalikustamisele on suunatud „Saarde valla ühisveevärgi ja kanalisatsiooni arendamise kava aastateks 2025-2037“, mis on nähtav Saarde valla ametlikul kodulehel. Väljapanek toimub 10.03.2025-23.03.2025. Paberkaardjal dokumentidega on võimalik tutvuda lahtiolekuagadel Saarde Vallavalitsuses, Tihemetsa haruraamatukogus, Tali haruraama-

tukogus ja Surju raamatukogus. Avalik arutelu toimub 03.04.2025 kell 17.00 Kilingi-Nõmme Klubis.

WaterLANDS tuleb tutvustama uurimistööde aruannet, kus on käsitletud RMK poolt koostatud Kikepera LKA-l kuivenduskraavide likvideerimise kavatsusealal paiknevat taristut, kuivendussüsteeme ja senini laekunud ettepanekuid. Avalik arutelu toimub 25.03.2025 kell 17.30 Surju rahvamajas.

Koos sulailmadega on saabunud ka teede lagunemise aeg, mis tekitab vallakodanikes iga-aastast nurinat, kuna teed on kohati väga raskesti läbitavad. Vallavalitsus on sellistest teelõikudest teadlik ning koostöös kohaliku kogukonna esindajate ja eraettevõtjatega tegeletakse kriitiliste teelõikude parendamise töödega.

Ilusat kevade algust kõigile!

Raivo Ott
vallavanem

Vastavalt kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 6 lg 1 on kohaliku omavalitsusüksuse ülesandeks korraldada oma halduspiirkonnas veevarustust ja kanalisatsiooni. Tulenevalt ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni seaduse (edaspidi ÜVVK) § 16 lg 1 rajatakse ning arendatakse ühisveevärki ja -kanalisatsiooni ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava (edaspidi ÜVK kava) alusel.

Saarde Vallavalitsus korraldab „Saarde valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava aastateks 2025-2037“ eelnõu (koos lisadega) avaliku väljapaneku. Väljapanek toimub 10.03.2025-23.03.2025.

Paberkaardjal dokumentidega on võimalik tutvuda lahtiolekuagadel Saarde Vallavalitsuses (Nõmme 22 Kilingi-Nõmme), Tihemetsa haruraamatukogus (Valga mnt 21 Tihemetsa alevik), Tali haruraamatukogus (Kase tee 1

Tali küla) ja Surju raamatukogus (Valla Surju küla). Elektroonselt leiab dokumendi Saarde valla kodulehelt – nii uudiste kui valdkonna alamlehelt.

Avaliku väljapaneku jooksul on igal isikul õigus avaldada antud kava kohta arvamust kuni 23.03.2025 kella 23.59-ni. Arvamused palume saata kirjalikult e-posti aadressile info@saarde.ee või Saarde Vallavalitsusse (Nõmme 22, Kilingi-Nõmme linn, 86304, Saarde vald).

Avalik arutelu toimub 03.04.2025 kell 17.00 Kilingi-Nõmme Klubis (Pärnu tn 73 Kilingi-Nõmme linn).

Võttes aluseks kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 37 lõike 3 punkti 2, § 372 lõiked 5 ja 6, ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni seaduse § 15 lõike 4 ja 6 alusel, andis 06. märts 2025 Saarde Vallavalitsus korralduse (nr 2-3/82) suunata antud kava avalikustamisele.

Saarde valla üldplaneeringu avaliku väljapaneku tulemused

Saarde Vallavalitsus korraldas üldplaneeringu planeerimiseaegse § 87 kohase avaliku väljapaneku 30.12.2024-31.01.2025. Avaliku väljapaneku tulemuste avalikud arutelud toimusid 12.03.2025 Surju rahvamajas ja Kilingi-Nõmme klubis.

Avaliku väljapaneku jooksul laekus ettepanekuid 21-lt osapoolt. Avaliku väljapaneku ja arutelude jooksul enam kajastamist ja tähelepanu leidnud teemad:

1. Tuuleenergeetika alade planeerimine ja mõju – mitmed arvamused väljendasid muret, et tuulikute tekitatav müra ja infraheli mõjutavad inimese tervist ja heaolu, tuulikute kaasnep mõju looduskeskonnale, tuulikute rajamine kahandab kinnisvara väärtust, lubatud on liiga kõrged tuulikud, 1 km vahe- maa elamutega ei ole piisav, üldplaneeringu koostamise raames ei ole läbi viidud uuringuid ja mõjusid piisavalt hinnatud.
2. Mitmed maaomanikud ei nõustunud ettepanekuga määrata eratee avalikult kasutatavaks erateeks.
3. Esitati mõned ettepanekud põllu- ja metsamajandusmaa kasutamistingimuste täpsustamiseks – määrata täiendav KAH ala Kanakülas, leevendada ökoduktide suudmeala piiranguvööndi maakasutustingimusi, leevendada väärusliku põllumajandusmaa kasutus- ja kaitsetingimusi.
4. Lisaks eeltoodule väljendati avalikul arutelul muret, et üldplaneering määrab osadel tuuleenergeetika aladel tuulikute, juurdepääsuteede ja kaabelliinide asukohad, kuigi eriplaneeringu koostamine alal on alles algusetapis.

Avalikel aruteludel kesken- duti eelkõige tuuleenergeetika planeerimise küsimustele ja käsitlusele üldplaneeringus. Saarde Vallavalitsus kaalus kõiki esitatud ettepanekuid ning asjakohasel juhul viib planeeringulahendusse vastavad

täiendused. Arvestades avalikustamise käigus ja avalikul arutelul huvitatud isikute poolt antud arvamusi tuuleenergeetika alade planeerimise osas otsustati, et üldplaneeringuga ei määrata projekteerimistingimuste alusel kavandatavate tuulikute, juurdepääsuteede ja maakaabelliinide põhimõttelisi asukohti. Vastav käsitlus üldplaneeringust eemaldatakse. Elektri- ja gaasiliinide kavandamiseks tuleb läbi viia vastavalt konkreetsetel ajahetkel kehtivale õigusruumile detailsem planeering (detailplaneering, eriplaneering).

Avaliku väljapaneku ja arutelu tulemusena täiendatud planeering lisatakse tutvumiseks valla veebilehele ja esitatakse koos avalikul väljapanekul esitatud kirjalike arvamustega (mida planeeringu koostamisel ei arvestatud) Maa- ja ruumiame- tile heakskiidu menetlemiseks (oriendruvult aprilli I pool).

Martti Rooden
Saarde Vallavalitsus
haldusnõunik

17. mail 2025 toimub Saarde vallas ohtlike jäätmete kogumisring

Saarde Vallavalitsus sai SA-lt Keskkonnainvesteeringute Keskus toetust summas 3731,98 eurot ohtlike jäätmete kogumisringi korraldamiseks.

Kogumisring viiakse läbi järgmisel marsruudil: Kilingi-Nõmme – Kalita – Tali – Laiksaare – Veelikse – Jäärja – Tihemetsa – Tõlla – Kanaküla – Kalda – Surju – Jaamaküla – Rabaküla – Metsääre.

Kogumisringil on võimalik üle anda kodumajapidamises tekkinud ohtlikud jäätmed:

- ohtlikke aineid sisaldavad põllumajanduskemikaalid, väetised

- pestitsiidid, taimekaitsevahendid
- mootori-, käigukasti ja määrdõlid
- ohtlikke aineid sisaldavad või nendega saastunud pakendid ja materjalid
- õlifiltrid
- antifriisid
- pliiaakud, muud akud ja patareid
- nakkusohtlikud jäätmed
- kemikaalid
- lahustid, happed
- ohtlikke aineid sisaldavad värvid, lakid, liimid, vaigud
- ohtlikke aineid sisaldavad pesuained

- ravimid
- elavhõbedat sisaldavad jäätmed
- päevavalguslambid

Kogumisringil võetakse elanikelt jäätmeid vastu tasuta. Jäätmed tuleb üle anda lekkekindlas taaras ning jäätmete üleandmisel tuleb ise kohal olla.

Peatuskohtade ja kellaaegadega graafik ilmub aprillikuu ajalehes!

Info: keskkonna- ja heakorraspetsialist Kaie Sakala, tel 5307 0296, kaie.sakala@saarde.ee

UUS TÖÖTAJA

Tere!

Olen Mairi Lilleleht, alates 6. märtsist Saarde valla elanikkonnakaitse- ja kogukonnatöö spetsialist.

Ma olen sündinud Pärnus ja elan Paikusel, kuid minu isapoolne suguvõsa on pärit Saarde vallast, Jäärja külast. Minu lapsepõlve suved möödusid siin vanaema juures.

Olen õppinud Tallinna Ülikoolis tervisejuhtimist ja sellel kevadel lõpetamas Tartu Ülikoolis magistriõpinguid kogukondade arendamise ja sotsiaalse heaolu erialal.

Minu varasem töökogemus on sotsiaalvaldkonnas

ning turismi- ja majutussektoris. Samuti hindan vabatahtlikku tööd ja seeläbi ühiskonda panustamist.

Vabal ajal naudin aiatööd, mulle meeldib ise korjata seemneid ja kasvatada vanu pärandsorte. Aiatöö pakub mulle ka meelerahu ja võimalust olla looduses. Samuti armastan käsitööd, mis võimaldab mul oma loovust väljendada ja anda vanadele materjalidele uus elu. Minu hobid aitavad mul lõõgastuda ning samal ajal panustada keskkonnasäästlikkuse elustiili.

Mis on elanikkonnakaitse- ja kogukonnatöö spetsialisti roll?

Kohaliku omavalitsuse elanikkonnakaitse spetsialisti ülesandeks on siduda riiklikud kohustused, omavalitsuse ülesanded ja elanike vajadused. Kriisiennetuses on kolm põhielementi: ennetamine, ettevalmistus ja lahendamine. Just seetõttu peavad kohalikul tasandil olema koostatud hädaolukorra lahendamise plaanid, riskianalüüsid ja läbi mõeldud koostöö, et tagada kriisiolukorras sujuv ja tõhus tegutsemine. Vabatahtlike ja kogukonna kaasamine ning koolituste ja infopäevade korraldamine aitab suurendada teadlikkust ja valmisolekut kriisi-

deks.

Kogukonnatöö spetsialist on kogukonna toetaja ja koostöö edendaja, nagu hõlbustaja, kes aitab kogukonnal üheskoos kasvada. Koostöö ja usaldus on kogukonnatöö võtmesõnad, mis aitavad luua tugevaid suhteid ja toetavaid võrgustikke.

Kutsun teid julgesti minuga ühendust võtma, jagage palun oma arvamusi ja ettepanekuid, sest iga mõte on väärtuslik!

Mairi Lilleleht
Elanikkonnakaitse ja kogukonnatöö spetsialist
Telefon 5209502, e-post: mairi.lilleleht@saarde.ee

Veiko Tugedam, Mairi Lilleleht, Inga Kaldvee, Ruta Kuusk Ristiküla aias, projekti „Ristiküla nädisaad“ 16.03.2025 koolituspäeval

Saarde Vallavolikogu istungil

20. veebruaril 2025 toimus Saarde Vallavolikogu istung Kilingi-Nõmme Klubis. Istungil osales 11 volikogu liiget. Istungi päevakorras oli 3 punkti.

1. Anti määrus „Saarde valla 2025 aasta eelarve“.
2. Võeti vastu otsus „Saarde Vallavolikogu 17.10.2024 otsuse nr 1-3/156 „Nõusoleku andmine kinnisasja Saarde vald Kilingi-Nõmme linn Tapi-

tahe koormamiseks hoonestusõigusega otsustuskorras Globalstar Europe SAS kasuks“ muutmine“.

3. Vallavanem jagas informatsiooni.

Istung on järelvaadatav: <https://www.youtube.com/live/X4I5M22Ymio>.

Kõigi Saarde Vallavolikogu otsuste, määruste ja protokollidega on võimalik tutvuda

Saarde valla dokumendiregistris, mille leiate veebilehelt www.saarde.ee. Vallavolikogu määrused avaldatakse ka elektroonses Riigi Teataja www.riigiteataja.ee.

Taotlusi hajaasustuse programmi saab esitada kuni 3. aprillini 2025. a

Programmi eesmärgiks on tagada hajaasustusega maapiirkondades alaliselt elavatele peredele head elutingimused ning seeläbi aidata kaasa elanike arvu püsimisele neis piirkondades.

Programmist toetatakse majapidamiste veevarustus- ja kanalisatsioonisüsteemide, juurdepääsuteede ning autonoomsete elektrisüsteemidega seotud tegevusi.

Taotlused koos lisadokumentidega (sh vähemalt kaks võrreldavat hinnapakumust) saab esitada Saarde Vallavalitsusele kuni 3. aprillini 2025. a, kas digitaalselt e-posti aadressile info@saarde.ee

saarde.ee või allkirjastatuna paberil aadressile Nõmme tn 22, Kilingi-Nõmme linn, Saarde vald, 86304 Pärnu maakond.

Taotlusvorm, lisadokumendid ja programmi täpsemad tingimused on leitavad Riigi Tugiteenuste Keskuse veebilehelt <https://www.rtk.ee/meede-hajaasustuse-programm> ja Saarde valla veebilehelt <https://saarde.kovtp.ee/hajaasustuse-programm>.

Lisainformatsioon:

Kaie Sakala, tel 5307 0296, kaie.sakala@saarde.ee

Saarde Vallavalitsuse istungitel

19. veebruaril toimunud istungil:

1. Anti korraldus lubada Kilingi-Nõmme Klubis avaliku ürituse korraldamine 22.02.2025 kell 17.00-20.30 ja Kilingi-Nõmme kesklinnas Vabadussõja mälestussamba juures tseremoonia korraldamine 24.02.2025 kell 10.00-11.00.
2. Anti korraldus lubada Surju Rahvamajas avalike ürituste korraldamine 23.02.2025 algusega kell 14.00 ja 25.02.2025 algusega kell 14.00.
3. Anti korraldus eraldada taotlejatele huvihariduse ja huvitegevuse toetused ning jätta rahuldamata Surju Rahvamaja taotlus „Enesearengu ja inspiratsiooni ring“ osas.
4. Kinnitati noorte omaalgatuse toetamise taotluse vorm ja noorte omaalgatuse toetamise aruande vorm.
5. Anti korraldus viia läbi ideekonkurss avaliku ürituse „Lastekaitsepäev Saardes“ korraldamiseks.
6. Anti määrus „Saarde valla laste ja perede komisjonipõhimäärus“.
7. Anti 6 sotsiaalvaldkonna korraldust.
8. Anti kasutusluba mänguväljaku kasutusele võtmiseks asukohaga Pärnu maakond, Saarde vald, Surju küla, Uue-Kooli.
9. Anti kasutusluba 400 kW päikeseelektrijaama kasutusele võtmiseks asukohaga Pärnu maakond, Saarde vald, Väljaküla, Vasu.

26. veebruaril toimunud istungil:

1. Kiideti heaks esitatud hajaasustuse programmi 2024. a projekti „Veesüsteem“ lõpparuanne.
2. Kinnitati Osaühing Saarde Kommunaal Saarde jäätmejaama hinnakiri alates 01. märtsist 2025.
3. Väljastati reklaamiluba Admanager Holdings OÜ-le.
4. Kinnitati Saarde Vallavalitsuse 2025. aasta hankeplaan.
5. Kinnitati märtsikuu juubeliteotuste väljamaksmine.
6. Anti korraldus kuulutada välja riigihange „Saarde vallamaja rekonstrueerimine“ (viitenumber 291276) ja viia see läbi avatud hankemenetlusena.

7. Volitati Osaühingut Saarde Kommunaal esindama Saarde valda korteriühistuga Elamukvartali tee 6, Tihemetsa, Saarde vald seonduvates toimingutes, sh vastu võtma ja edastama korteriühistuga seonduvat teavet (sh isikuandmeid) ning võtma vastu nimetatud korteriühistu e-arveid makse saajana.

8. Kiideti heaks volikogu otsuse eelnõu „Arvamuse andmine Ristiküla uuringuruumi geoloogilise uuringu loa taotluse kohta“ ja otsustati edastada otsuse eelnõu volikogule.

06. märtsil toimunud istungil:

1. Kinnitati Surju Hooldekodu „Videvik“ kohamaksumus järgmiselt: koht 2-kohalises toas 1270 eurot; koht 1-kohalises toas 1450 eurot.
2. Määrati saunadele eraldatud toetussummade otstarve: kasutada MTÜ Saarde Saunaklubi, MTÜ Tihemetsa Kogukond ja MTÜ Parem Jaamaküla opereeritavate saunadele eraldatud toetussummasid hoone parendamiseks, elektri- ja veekulude tasumiseks ning küttepuude hankimiseks.
3. Anti korraldus lubada MTÜ-l Marina Külakoda avaliku ürituse „XXIV Saarde Kaitsepäev“ korraldamine 10.05.2025 kell 08.00-17.00.
4. Anti korraldus lubada Kilingi-Nõmme Gümnaasiumis avaliku ürituse „KiNG Playbox“ korraldamine 13.03.2025 kell 18.00-20.00.
5. Anti korraldus lubada Orienteerumisklubil West orienteerumiseljapäevakute korraldamine Saarde vallas 29.05.2025 ja 17.07.2025.
6. Anti korraldus lubada Kilingi-Nõmme Klubil Tali Seltimajas avaliku ürituse „Tali naistepäevapidu“ korraldamine 07.03.2025 kell 19.00-23.59 ja 08.03.2025 kell 00.00-02.00.
7. Muudeti Saarde Vallavalitsuse 19.02.2025 korraldust nr 54 „Huvihariduse ja huvitegevuse toetuse eraldamine“.
8. Anti korraldus jätta algatamata Saarde vallas Kilingi-Nõmme linnas Tapitahe kinnistu detailplaneering.
9. Anti korraldus seada Pärnu maakonnas Saarde vallas Kamali

külas Kamali-Sosi tee kinnistule (katastritunnus 71101:004:0114, kinnistu registriosa nr 7104850, sihtotstarve transpordimaa 100%, PARI-ID 644873) tähtajatu sundvaldus Elektrilevi OÜ (registrikood 1105857, aadress Veskiposti 2, Tallinn) kasuks.

10. Anti korraldus tuulepargi mõjualas asuvate eluruumide omanikele keskkonnahäiringu hüvitamise tasu maksmiseks ja tasu maksmisest keeldumiseks.

11. Anti korraldus avalikustada “Saarde valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava lisadega ajavahemikul 10.03.2025-23.03.2025 Saarde valla ametlikul veebilehel www.saarde.ee. Korraldada avalik väljapanek Saarde Vallavalitsuses (Nõmme 22 Kilingi-Nõmme), Tihemetsa haruraamatukogus (Valga mnt 21 Tihemetsa alevik), Tali haruraamatukogus (Kase tee 1 Tali küla) ja Surju raamatukogus (Valla Surju küla). Ettepanekuid saab esitada avaliku väljapaneku kestel kuni 23.03.2025 kella 23.59-ni: Saarde Vallavalitsuses ja avalike väljapanekute toimumiskohtades kohapeal; saata e-posti aadressile info@saarde.ee; saata postiaadressile Nõmme 22 Kilingi-Nõmme linn Saarde vald 86304. Avalik arutelu toimub 03.04.2025 kell 17.00 Kilingi-Nõmme Klubis (Pärnu tn 73 Kilingi-Nõmme linn).

12. Anti kaks sotsiaalvaldkonna korraldust.

13. Anti kasutusluba mitteiluhoone kasutusele võtmiseks asukohaga Pärnu maakond, Saarde vald, Saarde küla, Kurgoja tee 2.

14. Anti kaks ehitusluba.

15. Anti korraldus määrata Sihtasutus Kilingi-Nõmme Tervise- ja Hoolduskeskuse (registrikood 90004616) nõukogu liikmeks Marko Truu.

16. Anti korraldus lubada Saarde Vallavalitsusel kui ametiasutusel soetada ametirietusena väliriided ja väljalanõud.

12. märtsil toimunud istungil:

1. Kiideti heaks Liisi Oja poolt 11.03.2025 esitatud hajaasustuse programmi 2024. a projekti „Veesüsteem“ lõpparuanne.
2. Kiideti heaks Maike Oja

poolt 07.03.2025 esitatud hajaasustuse programmi 2024. a projekti „Veesüsteem“ lõpparuanne.

3. Kiideti heaks Pirje Lehtna-Sisaski poolt 07.03.2025 esitatud hajaasustuse programmi 2024. a projekti „Veesüsteem“ lõpparuanne.

4. Väljastati reklaamiluba Prisma NET OÜ-le.

5. Eraldati Saarde valla 2025. a eelarvest kultuuri-, spordi- ja külaliikumise sihtotstarbeline mittetulundustegevuse toetus (tegevusala 08109 Seltsitegevus) kogusummas 1705 eurot MTÜ-le Allikukivi park.

6. Eraldati Saarde valla 2025. a eelarvest kultuuri-, spordi- ja külaliikumise sihtotstarbeline mittetulundustegevuse toetus (tegevusala 08109 Seltsitegevus) kogusummas 500 eurot EELK Saarde Katariina kogudusele.

7. Eraldati Saarde valla 2025. a eelarvest kultuuri-, spordi- ja külaliikumise sihtotstarbeline mittetulundustegevuse toetus (tegevusala 08102 Spordiklubid) kogusummas 1350 eurot Kilingi-Nõmme Võimlemisklubile GITHA.

8. Eraldati Saarde valla 2025. a eelarvest kultuuri-, spordi- ja külaliikumise sihtotstarbeline mittetulundustegevuse toetus (tegevusala 08109 Seltsitegevus) kogusummas 650 eurot MTÜ-le AIK Livonia.

9. Eraldati Saarde valla 2025. a eelarvest kultuuri-, spordi- ja külaliikumise sihtotstarbeline mittetulundustegevuse toetus (tegevusala 08109 Seltsitegevus) kogusummas 1400 eurot MTÜ-le Metsääre Küla Selts.

10. Eraldati Saarde valla 2025. a eelarvest kultuuri-, spordi- ja külaliikumise sihtotstarbeline mittetulundustegevuse toetus (tegevusala 08109 Seltsitegevus) kogusummas 1404 eurot Ristiküla Külaselts MTÜ-le.

11. Eraldati Saarde valla 2025. a eelarvest kultuuri-, spordi- ja külaliikumise sihtotstarbeline mittetulundustegevuse toetus (tegevusala 08109 Seltsitegevus) kogusummas 862 eurot MTÜ-le Saarde Käsitöö.

12. Eraldati Saarde valla 2025. a eelarvest kultuuri-, spordi- ja külaliikumise sihtotstarbeline mittetulundustegevuse toetus (tegevusala 08102 Spordiklubid) kogusummas 3090 eurot MTÜ-le

SK Saarde.

13. Eraldati Saarde valla 2025. a eelarvest kultuuri-, spordi- ja külaliikumise sihtotstarbeline mittetulundustegevuse toetus (tegevusala 08102 Spordiklubid) kogusummas 1800 eurot Vibuklubi Saarde MTÜ-le.

14. Eraldati treeneri toetus 4013 eurot Kilingi-Nõmme võimlemisklubile GITHA.

15. Moodustati sisehindamis-meeskonna Saarde valla noorsootöö kvaliteedi hindamiseks.

16. Anti kaks sotsiaalvaldkonna korraldust.

17. Kinnitati Pärnu maakonnas Saarde vallas Kamali külas asuv Karjääri kinnistu (registriosa nr 2602206, katastritunnus 71101:004:0083, sihtotstarve mäetööstusmaa 100%, pindala 12,83 ha) võõrandamiseks korraldatud avaliku kirjaliku enampakkumise protokoll ja tunnistati avalik kirjalik enampakkumine nurjunuks, kuna enampakkumisele ei esitatud ühtegi pakkumist.

18. Anti korraldus Saarde valla Kikepera tuulepargi ja tuulepargi toimimiseks vajaliku taristu kavandamise kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise koostamise lõpetamiseks.

19. Anti määrus „Saarde Vallavalitsuse 01.09.2020 määruse nr 6 „Ametiautode ja isikliku sõiduauto ametisõitudeks kasutamise kord“ muutmine“.

20. Kiideti heaks ja otsustati edastada volikogule otsuse eelnõu „Saarde Vallavolikogu 17.11.2022 otsuse nr 1-3/68 „Vallavara võõrandamine enampakkumise korras“ muutmine“.

14. märtsil toimunud istungil:

1. Anti korraldus lubada Kilingi-Nõmme Klubil Tali Seltimajas avalike ürituste „Saarde KultuuriTuur VI kontsert“ ja tummfilmi „Jüri Rumm“ linastuse korraldamine vastavalt 16.03.2025 kell 14.00-16.00 ja 31.05.2025 kell 17.00-19.00.

Vallavalitsuse istungite protokollidega ja juurdepääsupiiranguteta korraldustega on võimalik tutvuda Saarde valla dokumendiregistris, mille leiate veebilehelt www.saarde.ee.

Sotsiaalministeerium annab omalt poolt tõenduspõhise ülevaate tuuleparkide tervisemõjudest, müütidest selle ümber ning edasistest tegevustest

Terviseameti füüsikalabori töötajad viisid läbi Saarde tuulepargi müramõõdistused. Selgus, et kõik mõõtmistulemused jäid oluliselt alla normtaseme, nii kuulda kui ka kuuldamatu müra puhul, nii siseruumides kui ka välisõhus – andmete põhjal ei ole põhjust arvata, et tuulikutega seotud müra oleks inimese tervisele kuidagi ohuks¹

Tuulikute infraheli mõju tervisele

Tuulikute infraheli ei ole tervisele ohtlik.

Infraheli tõendatult ohtlik tase on alates 100-120 dB. Tuulikute vahetus läheduses mõõdetud infraheli tasemed jäävad vahemikku 60-70 dB, mis on madalam, kui paljud muud igapäevased allikad ja jääb ka allapoole inimese eluruumide sees kehtestatud normile 85dB. Kui tuulikute infraheli on tuuliku lähedal ca 70dB, siis me ei eelda, et see inimese kodu lähedal võiks kasvada ohtliku tasemeni. Uuema tehnoloogiaga tuulikute infraheli tase võib tuuliku vahetus läheduses jääda isegi alla 50 dB – see tähendab ühtlasi ka seda, et uuemad tuulikud on üldjuhul tegelikult vaiksemad.

Võrdluseks nendele arvudele võib tuua lainete tekitatud infraheli rannas, mis jääb 75 dB juurde või 100 km/h liikuva auto, mille vastu pörkav tuul tekitab umbes 100 dB juurde jäävat infraheli. Umbes ühe kilomeetri kaugusel muutub tuulikute põhjustatava infraheli intensiivsuse tase sarnaseks muu taustamüraga (näiteks tuule puhumine või sosistamine), rääkimata linnakeskkonnast, kus müratasemed on oluliselt suuremad ja kohati, näiteks suure liiklussagedusega tee ääres, ületab kehtivaid norme.

Olulisemate uuringutega, millele infraheli tervisemõjude osas saab tugineda, on saadaval Terviseameti kodulehel.²

Näiteks:

- 2018. aastal avaldas teadusajakiri Environmental Research Letters uuringu, milles leiti, et tuuleturbiinide müra pikaajaline mõju tervisele – sealhulgas südameinfarkti ja insuldi risk – on vähetõenäoline. Kuigi mõned inimesed on kogenud sümptomeid, nagu stress, unehäired ja ärevus, ei ole teaduslikud uuringud tõestanud otsest seost tuuleparkide müra ja tõsiste tervisekahjustuste vahel.

- Hollandi Tervise ja Keskkonna Instituudi 2020. aasta uuring näitas, et kuigi tuuleparkide müra võib põhjustada ärritust, ei ole tõendeid, et see kahjustaks tervist.

- Kanada Terviseameti 2014. aasta uuring leidis, et kuigi mõned

inimesed kogevad unehäireid, ei ole nende esinemissagedus seotud tuuleturbiinide müraga.

- 2019. aasta uuring ei leidnud tõendeid, et tuuleturbiinide müra pikaajaline kokkupuude suurendaks insuldiriski. Kuigi ärritus ja stress võivad olla mõjutatud inimeste hoiakutest ja keskkonnateguritest, ei klassifitseerita neid haigusteks.

- Soome valitsuse tellitud 2020. aasta uuring kohalike elanike tuulepargi infraheli mõjude kohta jõudis järeldusele, et tuulikute lähedal mõõdetav infraheli ei ole inimeste peavalu ja unetuse kaebuste põhjuseks.

Kokkuvõttes viitavad uuringud sellele, et kuigi tuuleparkide läheduses elavad inimesed võivad kogeda ärritust ja stressi, puuduvad usaldusväärsed tõendid, mis kinnitaksid seost tuuleparkide pikaajalise kokkupuute ja tervisemõjude vahel.

Terviseametid üle Euroopa ei näe tuulikutes ohtu, kui planeeringutes arvestatakse kehtivaid müranorme – nagu seda tehakse Eestis. Rahvusvahelised soovitusused tuuliku müra osas on 45 dB. Terviseamet ei anna tuuliku planeeringule kooskõlastust, kui pargi modelleeritud müratasemed elumajade juures ületavad 40 dB. See on tööstusmüra õine sihtväärtus elamumaadele, mis arvestab terviseohutust. Uute, võimsamate ja kõrgemate tuulikute kasutamise kavandamise puhul on Terviseamet juba planeeringute faasis kaasas terviseohutust hindamas.

Infraheli mõõtmisest

Küsimusi on tekkinud, kas riigil on olemas võimekus mõõta tuulikute infraheli. Terviseametil on infraheli mõõtmise võimekus olemas terves infrahelispektris, nii kõrgemas kui madalamas (0,8-20Hz). Küsimus on infraheli sagedusvahemiku akrediteeringu puudumises – üldiselt alla 10Hz mõõtmisi terviseuuringute kontekstis ei teostata, sest inimene ei kuule ega taju seda vahemikku, seda ei ole seni peetud terviseriskiks ja sellega ei ole ka Eestis 10+ aastat olnud elukeskkonnaga seotud küsimusi ega kaebuseid. Terviseameti andmetel on sama praktika Euroopas. Kuna avalik huvi on suur, siis loob Terviseamet lisavõimekust.

Muud tuuleparkide mõjud Madalsageduslik müra

Tuulikud tekitavad heli laias sagedusvahemikus, sealhulgas peale infraheli ka madalsageduslikku. Kui infraheli hõlmab enamasti sagedusi alla 20 Hz, siis madalsagedusliku heli all peetakse

üldjuhul silmas helilaineid sagedusvahemikus 20-200 Hz. Lisaks tuulikutele tekitavad madalsageduslikku heli, sh infraheli, ka looduslikud ja muud inimtekkelised allikad. Madalsagedusliku heli looduslikeks allikateks on näiteks nii tuul, äike, vulkaanipursked kui ka lained. Inimtekkeliste allikatena on võimalik välja tuua rongi- ja autoliiklust, plahvatusi ja masinate (nt kompressorite, mootorite) tööd. Tuulikute mehaanilise müra tase on viimastel aastakümnetel oluliselt vähenenud ja seetõttu ei peeta seda oluliseks madalsagedusliku müra allikaks.³ Teadusuuringutes ei ole tuvastatud otsest seost tuulikute poolt tekitatava madalsagedusliku heli ja terviseprobleemide vahel ehk puuduvad tõendatud põhjuslikud seosed.⁴ Kuna hooned võivad madalsagedusliku müra võimendada, on madalsagedusliku müra hindamisel oluline keskenduda siseruumides leviva müra nõuetele vastavusele.

Vibratsioon

Maismaatuuleparkide puhul on teadusuuringud⁵ leidnud, et juba 300 m kaugusel tuulikutest jäävad vibratsiooni tasemed alla inimese tajuläve ehk ei kujuta ohtu inimestele ja nende tervisele ega peeta tuulikute tööga kaasnevat vibratsiooni oluliseks häiringuks. Mere- ja tuuleparkide puhul esineb vibratsioon eelkõige ehitusperioodil, kui rajatakse tuulikute vundamenti.

Varjutus

Visuaalselt häiriv võib olla elektrituulikute rootorite pöörlemisest tingitud varjude liikumine ehk varjutamine päikeselisel päeval. Päikesevalguse vilkumisel tervist kahjustavat mõju ei ole, kuid see võib olla häiriv. Vaatamata sellele, et puuduvad uuringud, mis kinnitaksid varjutamise negatiivset mõju inimese tervisele, on tegemist häiringuga, mida tuleb tuulikute mõju hindamise raames käsitleda ja vajadusel selle ajalist kestust piirata. Üldiselt esineb varjutamist kuni 10 tuuliku rootori diameetri kaugusel tuulikute ning see võib ulatuda kuni 2,5 kilomeetri kaugusele. Konkreetse tuulepargi rajamisel tehakse keskkonnamõjude hindamine, mille käigus koostatakse ka varjutuse kaart. Päikese vilkumist saab välistada, kui rajada tuulepargid elamutest piisavalt kaugele või ka juhul, kui tuuliku ja elamu vahele jääb näiteks mets, mis varjutuse varjab. Samas on ka Eestis tuulikuid, mida on teatud aastaaegadel ja kellaaegadel varjutuse tõttu ennetavalt välja lülitatud.⁶ Teaduskirjanduse kohaselt

on varjutamisest enim mõjutatud fotosensitiivse epilepsia inimesed.⁷ Uuringud^{8,9}, mis analüüsisid seost fotosensitiivse epilepsia ja tuulikute poolt tekitatud varjutamise vahel, näitasid, et varjutamine sagedusega > 3 Hz, kujutab endast potentsiaalset riski krampide esilekutsumiseks 1,7 inimesel 100 000 fotosensitiivse elaniku kohta. See tähendab, et kolme labaga turbiinid peaksid töötama kiirusel 60 pööret minutis. Kaasagedsed turbiinid pöörlevad tunduvalt madalamal kiirusel – näiteks Enercon E-92-2 MW 5-16,5 pööret minutis ja Vestas V136-4.2 MW 5-10,8 pööret minutis. See tähendab, et tänapäevase tuulikute madalamad pöörlemiskiirused muudavad krampide esinemise tõenäosuse fotosensitiivse epilepsia ebatõenäoliseks. Inimesed võivad siiski kogeda ebamugavustunnet, peavalu või visuaalset pinget. Enamiku jaoks ei kujuta need sümptomid endast märkimisväärt ohtu tervisele. Sealjuures on oluline arvestada ka võimaliku kumulatiivse mõjuga ehk olukorraga, kus mitu tuulikut tekitavad ühele elamule samal ajal varjutuse, mille tulemusena on võimalik, et sagedus 3 Hz ületatakse. Selliste olukordade vältimiseks on tuuleparkide puhul tähtis tähelepanu pöörata tuulikute paigutusele ja vältida kattuvaid varjutamise alasid, mida arendajad Eestis ka hea tava korras teevad.

Radoon

Sotsiaalsemeedias esineb väiteid, justkui tekitab tuulikute paigaldamine (tuuliku vundamendi rajamisega seotud kaevetööd) radoonist tingitud riski tervisele. Radoon ei eksisteeri maapõues n-ö gaasimaardlana, mis pinnasetööde käigus valla pääseb. Pinnase pealmistes kihtides teostatavad tööd võivad küll luua radoonile täiendavaid väljapääsuteid välisõhku, kuid ei saa mõjutada pinnases tekkiva radooni hulka. Konkreetsete pinnasetööde mõjupiirkond on alati väike mistahes asumipiirkonna kogupindalaga võrreldes ja seega paigutamine pinnasest väljuva radooni mõnevõrra suurem hulk ei suurenda arvestataval määral välisõhu radoonisisaldust piirkonnas. Siseruumide puhul on keskmiselt pigem tõenäolisem, et tekkivate täiendavate väljapääsuteede tõttu välisõhku võib hoone siseõhu radoonisisaldus isegi väheneda. Rohkem infot leiab Keskkonnameti kodulehelt.

Elektromagnetväljad

Tuulegeneraatorid tekitavad võrdlemisi nõrka mitteioniseerivat kiirgust, mis on sarnane koduma-

japidamises kasutatavate seadmetega. Elektromagnetvälja tugevus langeb distantisiga märkimisväärselt. Teaduslike tõendite kaal ei toeta põhjuslikku seost elektromagnetväljade ja terviseprobleemide vahel inimestel tavaliselt esinevatel tasemetel.¹⁰

Mida Sotsiaalministeerium ja Terviseamet teevad

- Sotsiaalministeeriumi, Kliimaministeeriumi ja Terviseameti koostöös hangitakse Eesti teadlastelt teaduskirjandusel põhinev ülevaade tuuleparkide ja teiste Eesti kontekstis asjakohaste energiatootmisviiside võimalike tervisemõjude ja häiringute, nende ennetamise ja leevendamise võimaluste kohta. Muu hulgas analüüsitakse selle uuringu käigus kehtivaid infraheli piirnorme.
- Koostöös Kliimaministeeriumi, Terviseameti ja Eesti teadlastega on kavas läbi viia tuulikute läheduses elavate inimeste terviseandmete analüüs ja kuulda müra ning infraheli modelleerimised ja võrdlusmõõtmised. See projekt kestab umbes kaks kuni kolm aastat. See ja eelnimetatud töö tehakse eesmärgiga kinnitada üle viimane teadmine tuuleparkide tervisemõjude ja häiringute kohta lokaalsel tasemel.
- Asja on valminud Kliimaministeeriumi tellitud tuuleparkide keskkonnamõju hindamise juhend, mis pakub suuniseid tuuleparkidega seotud keskkonnamõju hindamise ja keskkonnamõju strateegilise hindamise raames välisõhus leviva müra, madalsagedusliku müra, vibratsiooni ja varjutamise hindamiseks ning antud häiringutega seotud leevendusmeetmete väljatöötamiseks.
- Terviseamet tegi veebruaris koos ERR saataga Osoon tuulikute näidismõõtmise, saade on eeldatavalt eetris märtsi teises pooles.
- Terviseamet on suure avaliku huvi tõttu loomas infraheli mõõtmise lisavõimekust ning otsimas akrediteeritud infraheli laborit, kellega teha akrediteeringu omandamiseks vajalikud võrdluskatsed.
- Terviseametil on valminud tuuleparkide tervisemõju korduma kippuvad küsimused (KKK), mida pidevalt uuendatakse: Tuuleparkide mõju inimese tervisele | Terviseamet. Samuti on Keskkonnaportaalist leitav taastuvenergia KKK Taastuvenergia KKK | Keskkonnaportaali.

Riina Sikkut
Terviseminister

¹ <https://utilitas.ee/failipank/saarde-tuulepargi-murauuring/>

² https://www.terviseamet.ee/tuulepargid?utm_source=chatgpt.com#kas-terviseamet-on-u

³ Flemmer, C. and Flemmer, R., 2023. Wind turbine infrasound: Phenomenology and effect on people. Sustainable Cities and Society, 89, p.104308

⁴ Kliimaministeerium, 2025. Tuuleparkide mõju võrdlev analüüs (avaldamisel)

⁵ LUBW Landesanstalt für Umwelt, Messungen und Naturschutz Baden-Württemberg, 2016. Tieffrequente Geräusche inkl. Infraschall von Windkraftanlagen und anderen Quellen

⁶ <https://keskkonnaportaali.ee/et/teemad/taastuvenergia/tuuleenergia/keskkonnatervise-ekspert-linna-liikluskara-mojutab-tervist>

⁷ Kliimaministeerium, 2025. Tuuleparkide mõju võrdlev analüüs (avaldamisel)

⁸ Knopper L. D., Ollson C. A., 2011. Health effects and wind turbines: a review of the literature

⁹ Harding G, Harding P, Wilkins A., 2008. Wind turbines, flicker, and photosensitive epilepsy: characterizing the flashing that may precipitate seizures and optimizing guidelines to prevent them

¹⁰ WHO. Electromagnetic Fields. (2012). Available from: <http://www.who.int/peh-emf/en/>

Saarde tuulepargi mõõtmistulemused ei ületanud müra piirnorme

Terviseameti rahvatervise labori spetsialistid mõõtsid eelmise aasta novembri lõpus Saarde tuulepargi mürataset, seoses Saarde Tuulepargi lähiala elanike poolt väljendatud võimaliku müraprobleemiga. Mõõtmised tellis Saarde tuulepargi omanik Tuulepeale Maa OÜ (Utilitas Wind OÜ).

Mõõtmised viidi läbi 25.-27.22.2024, mis teostati kahes mõõteseerias. Esimene mõõteseeria tehti 25.-26.11.2024 ja teine mõõteseeria 26.-27.11.2024. Müra mõõtmispunktid asusid elamute juures, samuti tuulegeneraatoritega külgneval alal (referentsed mõõtmispunktid). Mõõtmise kestvus ühes mõõtepunktis oli 24 tundi ja andmed salvestati pidevalt 1-minutilise sammuga. Punkte oli kokku 14 tükki, neist 4 kinnistul mõõdeti ka madalsagedusmüra. Madalsagedusega müra mõõtmine viidi läbi elamute ruumides.

Käesoleva kuu 5. märtsil korraldas arendaja Utilitas Wind OÜ Kiling-Nõmme Klubis Saarde tuulepargi müra mõõtmiste tulemuste avaliku tutvustuse. Tulemusi tutvustas Lemma OÜ keskkonnakon-sultant Piret Toonpere ja Kajaja Acoustics OÜ müraekspert Marko Ründva. Arutelusid oli sellel õhtul kaks, esimene oli kutsetega eelarutelu, mis oli mõeldud just neile, kelle kodudes toimusid mõõtmised ja tuulepargi mõjupiirkonna elamute omanikele. Sellest arutelust võttis osa ka Terviseameti Lääne regiooni juht Kadri Juhkam. Teine arutelu oli mõeldud kõigile asjast huvitatutele.

Mürauringu tulemusena selgus, et Saarde tuulepark ei põhjustanud mõõtmisperioodil lubatust suuremat müra. Saarde tuulepargi müramõõtmiste uuringu täismahus aruanne on leitav arendaja Utilitas Wind OÜ koduleheküljelt.

Aruteludel leidis inimesi, kes avalikul tutvustusel uuringu tulemustega rahule ei jäänud. Paraku on nii, et kui mürataset jääb alla piir-

Foto: Merileid Kütt

normi ei tähenda veel seda, et müra kuulda ei oleks. Veel tasub märkida, et käesolev uuring ei ole esimene ega viimane Pärnumaal. Nimelt ees on ootamas Põhja-Pärnumaa Sopi-Tootsi tuulepargi müratasete mõõtmised. Avalikkus saab tulemustega tutvust teha eeldatavasti juba käesoleva aasta suvel. Tuleb arvestada muidugi asjaoluga, et erinevad tuulikute tüübid tekitavad erineva tasemega müra.

Lisaks Eesti suurima tuulepargi mürauuringle on kavandanud Terviseamet koostöös Kliimaministeeriumiga tellida sõltumatu teaduskir-janduse ülevaate. Eesmärgiga üle vaadata kõik hiljutised teadusuuringud tuulikute ja müraga seoses ning tuvastada, kas on mingeid aspekte, mis on jäänud kuidagi tähelepanu alt välja. Seega müra teemal töö veel jätkuvalt käib, aga paljud küsimused

on saanud ka juba täna vastuse ning nendega on võimalik tutvuda Terviseameti koduleheküljel (<https://www.terviseamet.ee/tuulepargid>). See leht koondab vastused korduma kippuvatele küsimustele, et pak-kuda teavet ja tuge inimestele, kes elavad planeeritavate või olemasolevate tuuleparkide läheduses.

Lisaks on Saarde tuulepargi arendaja Utilitas Wind OÜ loonud hiljuti e-maili aadressi, kuhu on võimalik pöörduda just seoses Saarde müratasete mõõtmiste küsimustega. Oma küsimused, mured või probleemid saab kirjaga teele panna aadressile saardetuulepark@utilitas.ee. Juhul kui on tekkinud ka mingeid häirivaid muutusi müras, tuleb selleski tuulepargi omanikule esimesel võimalusel teada anda. Põhjus võib tuleneda tehnilisest veast, mis võib vajada hooldusega kõrvaldamist.

Saarde valla Kikepera tuulepargi ja tuulepargi toimimiseks vajaliku taristu kavandamise kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise koostamise lõpetamine

Saarde Vallavolikogu algatas 17.10.2024 otsusega nr 1-3/158 „Saarde valla Kikepera tuulepargi ja tuulepargi toimimiseks vajaliku taristu kavandamise kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamine“ huvitatud isiku Vestman Solar OÜ taotluse alusel. Kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu koostamise eesmärgiks oli valida tuulepargi ja tuulepargi toimimiseks vajaliku taristu (sh elektriühendus liitumispunktiga) püstitamiseks sobivaim asukoht planeeringualal.

Planeeringuala asus Pärnumaal Saarde vallas Kikepera külas ja Sigaste küla loodenurgas ning Saunametsa küla põhjaosas. Planeeringuala hõlmas ligikaudu 4800 ha.

11.03.2025 edastas Vestman Solar OÜ Saarde Vallavalitsusele avalduse algatatud eriplaneeringu lõpetamiseks. Avalduses märgitakse, et eri-

nevate keskkonna-spetsialistide ja teiste asjatundjatega konsulteerimise tulemusena on ilmnunud, et eriplaneeringu planeeringualal või sellega piirnevatel aladel esinevad erinevad loodusväärtused ja sellest tulenevad keskkonnapiirangud, mida arvestades on tõenäosus tuulepargi rajamiseks planeeringualal äärmiselt madal. Lähtudes eeltoodust lõpetas 12.03.2025 Saarde Vallavalitsus vastavalt planeerimiseaduse § 97 lg 1 p 1 ning HMS § 43 lg 1 p 2 alusel korraldusega nr 2-3/108 „Saarde valla Kikepera tuulepargi ja tuulepargi toimimiseks vajaliku taristu kavandamise kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise koostamise lõpetamine“ eriplaneeringu ja keskkonnamõju strateegiline hindamine.

Merileid Kütt
taastuenergia spetsialist

Sõbrakuu Tihemetsa Huvi- ja Spordikeskuses

Sõbrakuu oli Tihemetsa Huvi- ja Spordikeskuses nii kultuuriliselt kui sportlikult aktiivne ning sündmusterohe. Juba neljandat aastat järjest kutsusid JJ- Street Tantsukool ja kohalikud eestvedajad sõbrapäeva eel Eesti inimesi välja selgitama, kus asub Eesti suurim süda. Sel aastal osales üle Eesti kokku 5523 inimest, meie südamesse tuli 9. veebruaril 55 inimest – suur ja südamluk tänu kõigile, kes leidsid sel imeliselt päikeselisel pühapäeval tunnikes kogukonnale pühendada.

Tänuõnand Gunnar Kurmile, kes lennutas drooni ja tegi aerovideod!

Valentinikuu õhkkonna

loomiseks oli keskuses sportlik-romantiline fotonurk ning teemakohane näitus-müük, sealt said külastajad soetada kohalike käsitöölise valmis-tatud tooteid.

16. veebruaril toimus meil Saarde KultuuriTuuri V kontsert, kus astusid üles naisrahvatantsurühm Vikkel, Surju Sõbratarid, võimlemisklubi Githa ja eakate tantsurühm Nõmmeliined. Aitäh kõikidele lõbusatele tuuritajatele meelde jääva päeva eest!

23. veebruaril toimus Tihemetsa TOP, kuna see oli jätkusündmus ning toimus juba viiendat korda, siis kandis see nimetust Tihemetsa TOP105. Siselasketiirus võis-

teldi õhkreivadest laskmises, võistluse korraldamist koor-dineeris Marina Külakoda MTÜ. Lisaks sai keskuse suures saalis proovida vibulaskmist Vibuklubi Saarde kogenud juhendajate käe all. Samuti oli huvilistel võimalus, vilunud mängijate juhendamisel, proovida koroonat. TOP105 – see oli võistlus, kus kaotajaid ei olnud ning iga osaleja oli esimest kohta ning medalit väärt.

Suur-suur tänu kõigile, kes olid sel kuul meile abiks nii jõu, nõu kui kohalolekuga. Ikka rõõmuga ja koos edasi, uute kohtumisteni!

Marin ja Talvi

Kilingi-Nõmme Lasteaed „Kröll”

Kuidas me tähistasime vastlapäeva, kui ilmataat ei võtnud jutule

Lasteaed Kröll meeskonna jaoks on traditsioonide hoidmine üks olulisemaid väärtusi. Igal aastal tähistatakse mitmeid erilisi tähtpäevi, mis toovad rõõmu kogu Krõlli perele. Üks nendest traditsioonidest oli hiljutine vastlapäev, mida aitavad korraldada hoolekogu liikmed.

Sel aastal üllatasid nad Krõlli ja lapsi väikeste loomadega, kellele sai pai teha ja vaadata lähemalt nende toimetusi. Külaskäik jänesed ja rotid. Üks jänes oli suur ja rahulik, kes vaevu pereliikme sülele mahtus. Teine aga väike ja aktiivne, kes ringi sibilis ja puuri näris.

Tibude rühma lapsed nautisid vastlapäeva mängu, kus tuli pimesilmi

seale saba külge panna. Mürakarud olid aga hõivatud vastlakuklite tagaajami-

sega Bee-Boti abil. Ja meie kõige osavamad kokad valmistasid lastele maitsva lõunasöögi – herne- supi ja vastlamuffinid vahu-koorega.

Kõige põnevam osa vastlapäevast on siiski kelgutamine ja pikima liu saavutamine. Tänavu ei saanud me aga ilmataadiga kohe üldse jutule ja pikast kelgusõidust

ei tulnud midagi välja. Suureks üllatuseks ootas lapsi lasteiaa hoovis aga midagi erilist, nimelt lõbusõit ratas- tel.

Kokkuvõttes tõdesime taas, et Kröll hoolib traditsioonidest, kuid värskendab neid ikka ja jälle millegi uue ja põnevaga.

Siilikeste õpetajad

Kilingi-Nõmme Gümnaasium

Kilingi-Nõmme Gümnaasiumi õpetaja osaleb rahvusvahelises STEM-hariduse projektis

Kilingi-Nõmme Gümnaasiumi matemaatikaõpetaja Kerdi Mihhailova osutus üheks 45 Eesti delegaadist, kes valiti osalema FIRST Scandinavia rahvusvahelises STEM-hariduse (teadus, tehnoloogia, inseneriteadus ja matemaatika) koostööprojekti. Projekti eesmärgiks on edendada LTT valdkonna (loodusteadused ja tehnoloogia) õpetamist ning arendada (huvi)haridusstrateegiaid Eestis ja Norras.

Rahastajaks: EEA ja Norra toetusprogrammid.

24.–26. veebruaril toimus Norras Bodös konverents, kus Eesti delegatsioon sai tutvuda FIRST Scandinavia, Newtoni ja First Lego League'i kontseptsioonidega ning Norra haridussüsteemi ja majanduslike perspektiividega. Konverents avati 24. veebruaril ehk Eesti iseseisvuspäeval ning osalejaid tervitas Bodø linnaapea Odd Emil Ingebrigtsen.

sen.

Programmi käigus tutvustati Eesti delegaatidele Newtoniga seotud uurin- guid ja leide, mis aitavad kaasa loodusteaduste hariduse tugevdamisele. Lisaks toimusid ekskursioonid Newton Gildeskålis ja St. Eysteini koolis ning külastati Saltstraumenit ja Tuvs- jjeni.

FIRST Scandinavia asutaja ja tegevjuhi Per- Arild Konradseni sõnul on

STEM-hariduse kvaliteet ja mitmekesisus tänapäeval globaalne väljakutse. „Koostöö Eesti Teadushu- vihariduse Liiduga näitab, kui oluline on piiriülene kogemuste vahetamine, et tugevdada haridussüsteemi ja edendada teaduspõhist õpetamist,“ rõhutas Konrad- sen.

STEM-hariduse edenda- mine on Eestis tähtis teema, kuna see aitab valmistada õpilasi ette tuleviku töö-

turule ja suurendab tehnoloogi- loogiliste oskuste olulisust. Projekti kaudu loodetakse leida uusi lähenemisviise, mida saaks koheselt raken- dada Eesti koolides.

Projekti toetavad Eesti Teadushuvi- hariduse Liit ja FIRST Scandinavia ning see on oluline samm rahvusvahelise hariduskoostöö tugevdamisel. Meie kooli õpetaja osalemine selles projektis on suureks tun- nustuseks Kilingi-Nõmme

Gümnaasiumile ja tähtis panus Eesti STEM-hariduse arengusse.

Iceland **Liechtenstein** **Norway**
Norway grants grants

Fotod: FIRST Scandinavia

Surju kool

Surju kooli tegemisi

Õhus on tunda esimesi kevademärke. Nende valguses teeme tagasivaate Surju Kooli tegemistesse.

Viimase kuu aja sisse on jäänud erinevaid olümpiaade ja ainevõistlusi ning mitmeid sündmusi.

“Noortega & noortele” koolitus

18. veebruaril toimus Sauga Mustas Majas järjekordne “Noortega & noortele” projektikohtumine. Sel korral said Oma Riigi valitsuse liikmed end koolitada sotsiaalmeedia teemal. Kuidas teha postitusi, mis aitavad end või oma toodet paremini turundada. Koolitus oli praktiline, osalejatel tuli teha tootepostitus, mis koguks kõige rohkem tagasisidet. Koolitajaks oli noor ettevõtja ja kirjastuse SEIK asutaja Rudolf-Gustav Hanni.

Oma Riigi 20. aastapäev Surjus

20. veebruaril tähistasime Oma Riigi 20. juubelit ja Eesti Vabariigi 107. aastapäeva.

Traditsiooniliselt järgnes kontsert-aktusele kätlemine ning riigipiruka jagamine.

Täname Oma Riigi valitsust, õpilasi, õpetajaid ja kooli personali, kes andsid oma panuse selle päeva õnnestumisse!

Täname Saarde valla mudilas- ja lastekoori ning kõiki külalisi, eriti Eliise Palotut ja Elori Orgusaart, kes rääkisid õpilastele oma põnevatest tegemistest.

Surju Kooli Oma Riigi valitsus Pärnu-Jaagupi Põhikooli Oma Riigi 17. aastapäeva tähistamas

21. veebruaril oli Surju Kooli Oma Riigi valitsus kutsutud vastukülaskäigule Pärnu-Jaagupi Põhikooli Oma Riigi 17. ja Eesti Vabariigi 107. aastapäeva tähistama.

Surju kooli direktor Lembit Rebane tegi Oma Riigi mõtte kõigepealt teoks Surjus ja mõni aeg hiljem ka Pärnu-Jaagupis kui temast sai Pärnu-Jaagupi Gümnaasiumi direktor.

Riikidevaheline suhtlemine on andnud võimaluse osa saada teineteise traditsioonidest ja väärtustest, mis üldjoontes on sarnased. Samas on võimaldanud see ka teineteise heade ideede ja mõtetega tutvuda ning oma riiki arendada.

Osaesime lipuheiskamisel koolimuseumi hoovis ja mälestushetkel vabadsamba juures. Pärast seda

Surju Kooli Oma Riigi peaminister Triinu Ojaste ja president Heidi Kodasma riigipirukat lahti lõikamas

Surju Kooli Oma Riigi valitsus Pärnu-Jaagupi Põhikooli Oma Riigi 17. aastapäeva tähistamas

toimus presidendi ja peaministri kätlemiseremoonia, kontsertaktus ning riigipiruka jagamine.

Vastlapäev

4. märtsil tähistasime koolis vastlapäeva. 1.-4. klass said kuulda infot vastlakommetest, lahendada mõistatusi, panna kinnisilmi seale saba taha ning mõõtu võtta teatevõistlustes. 5.-9. klass osales vastlaviktoriinil, ajas herneid pudelisse ning meisterdas endale vastlavurri.

Luulevõistlus

Reedel, 14. märtsil tähistasime Surju Koolis emakeelepäeva. Toimus traditsiooniline Ilmi Kollale pühendatud luuletuste lugemise konkurss, kus osalesid õpilased Surju Koolist, Kilingi-Nõmme Gümnaasiumist, Uulu Põhikoolist, Vändra Gümnaasiumist, Sindi Gümnaasiumist, Tori Põhikoolist ja Pärnjõe Koolist. Etalejaid oli kokku 34 ning võisteldi kahes vanuserühmas: 1.-4. klassi õpilased esitasid valiku Ott

Arderi luulest ja 5.-9. klassi õpilased valiku Ilmi Kolla loomingust. Parimad etlejad valis välja žürii, kuhu kuulusid ürituse ellukutsuja Taavi Pukk, Surju Raamatukogu juhataja Riita Lillemets ja Pärnu Endla teatri näitleja Meelis Rämmeld. Oma lemmiku valis ka publik. 2025. aasta parimad olid nooremas vanuserühmas Heleriin Hinno Sindi Gümnaasiumist, Timo Rand Pärnjõe Koolist ja Sini Tuum Surju Koolist. Vanema vanuserühma võitjad olid

Tehnoloogiavaldkonna olümpiaadi võitjad Gerti Abigail Afanasjev, Kreete Kohtla ja Artur Viik.

Margot Klettenberg Kilingi-Nõmme Gümnaasiumist, Rait Vigla Vändra Gümnaasiumist ja Liisa Ojaste Surju Koolist. Liisa valiti ka publiku lemmikuks. Aitäh kõigile osalejatele ja nende juhendajatele!

Olümpiaadide ja viktoriinide tulemused

7. märtsil toimus Pärnu Kutsehariduskeskuses tehnoloogiavaldkonna ainete olümpiaad. Sel aastal oli esimest korda olümpiaad valdkonna ainete ülene ehk meeskondlik (käsitöö, kodundus, tehnoloogiaõpetus), mitte igas aines eraldi. Teemaks oli teiste rahvaste esemeline ja toidukultuur: Jaapan. Meie kooli kolmeliikmeline tiim tõestas taas, et Surju Koolis õpivad kõige andekamad, tublimad ja loovamad õpilased. Seetõttu on põhjust taaskord rõõmutamiseks, sest koju tuldi 1. kohaga! 11. aprillil esindab võistkond Pärnumaad juba Tallinnas vabariiklikul

olümpiaadil. Õpilasi juhendasid õp. Marge Leppik ja õp. Raivo Tõnisson.

13. veebruaril toimunud 8.-9. klasside füüsikaolümpiaadil saavutas Kenneth Pärn 3. koha ja Keijo Mohnja 4. koha. Juhendaja õp. Merike Ehapalu.

19. veebruaril osalesid 4.-6. klassi õpilased maakondlikul matemaatikaolümpiaadil ning 1. koha saavutas Sini Tuum. Õpilasi juhendasid õp. Kersti Hunt ja õp. Tiina Pärn.

Jaanuarist märtsini toimus Koidula Gümnaasiumi korraldatav võistlusmängude sari “Huvitav teadus”, kust võttis käesoleval aastal osa võistkond koosseisus Kenneth Pärn, Triinu Ojaste, Keijo Mohnja, Gerti Abigail Afanasjev ja Roger Pärnu. Kokkuvõttes saavutati 3. koht.

Kaunist kevadet kõigile!

Kokkuvõtte sündmustest tegi
Liis Virkus

Emakeelepäeval toimunud Ilmi Kollale pühendatud luuletuste lugemise võistlusel osalejad koos žüriiliikmetega.

Kilingi-Nõmme Muusikakool

9. aprillil toimub Kilingi-Nõmme Klubis ansamblimuusika päev „Muusika ühendab Pärnumaad, Mulgimaad ja Lätimaad“

Nelja muusikakooli traditsiooniline Ansamblimuusika päev toimub juba 12. korda ja sellel aastal on korraldajaks Kilingi-Nõmme Muusikakool.

Kilingi-Nõmme Muusikakool on osalenud kõikidel ansamblimuusika päevadel ja varasemalt on asutus korraldanud sama üritust kahel korral.

Ansamblimuusika päeva traditsiooni algatas Abja Muusikakool 2011. aastal, et pakkuda muusikakoolide erinevatele ansamblitele ja orkestritele esinemisvõimalust, suhtlemist teiste koolide orkestrantidega, vahetada repertuaari ning mängida ka ühises suures orkestris. Projektis osalevad

Abja, Karksi-Nuia, Kilingi-Nõmme ja Ruhja muusikakoolid. Ansamblimuusika päeva kontserdid toimuvad “külakorda” eelnimetatud muusikakoolides.

Igal aastal on üles astunud väga erinevad esinejad: klassikalise-, pärimus- ja pop-rock muusika kollektiivid. Suur väljakutse korraldavale koolile on leida ühislugu, kus saavad koos mängida kõikide nende erinevate suundade muusikud. Ansambli koosseisudes astuvad lavale mitte ainult õpilased, vaid ka õpetajad, vilistlased ja isegi mõned lapsevanemad. Ansamblite õpetajatest on moodustunud selle pika aja jooksul sõpruskond, kes omavahel jaga-

vad noote, kogemusi ja vajadusel mängivad ise ka mõne teise kooli ansamblites.

Nelja muusikakooli eestvedajateks on pikaajalise kogemusega korraldajad:

1. Önnela Teearu – Kilingi-Nõmme Muusikakool;
2. Heiki Vungi – Abja Muusikakool;
3. Margus Põldsepp – Karksi-Nuia Muusikakool;
4. Gunta Galnina, Gvido Brencvs – Ruhja Muusikakool.

Sellel aastal kaasame ansamblimuusika päevale ka Kilingi-Nõmme Gümnaasiumi ja Surju Kooli õpilasi, kes on väga oodatud kuulama nii kontserti

kui ka erinevate ansamblite proove. Erinevate ansamblite kuulamine võimaldab õpilastel kuulata erinevaid instrumente, neid võrrelda, valida välja oma lemmikud. See on üks osa lõimitud õppetegevusest.

Proovid toimuvad ajavahemikus 13.15-16.40. Kontsert algab kell 17.00.

Ansamblimuusika päeva toimumist toetavad Saarde vald ja Eesti Kultuurkapital.

Tulge Ansamblimuusika päevale ja saage osa meeleolukast kontserdist!

Katrin Läll
Kilingi-Nõmme
Muusikakool
direktor

Surju Rahvamaja

Surju eakate seltskondlikud kokkusaamised jätkuvad

Veebruaris kohtusid Surju eakad rahvamajas kuu lõpul ehk 25. veebruaril. Ühise kohvilaua kõrvale oli seekord esinema kutsutud Viktor Vassiljev. Kohtumine oli meeleolukas ning küsiti küsimusi ja diskuteeriti päevakohastel teemadel, räägiti poliitikast ning muidugi tervisest ja selle hoidmisest. 19. märtsil esines kohtumi-

sel Eesti ajaloolane ja etnoloog Heiki Pärdi, kes rääkis elust Stalini-aegses Eesti külas. 17. aprillil on eakatele esinema tulemas Aleksei Turovski. Kohtumisi toetab Rohelise Jõemaa Koostöökogu.

Liis Juust
kultuurikorraldaja-noorte
juhendaja

Vabariigi sünnipäev oli ka Surjus pidulik

Eesti Vabariigi 107. aastapäeva auks toimus Surju rahvamajas 23. veebruaril kontsert, kus astus üles Eesti Riikliku Sümfooniaorkestri tšellokvartett. Suurepärase kontserdi järel veedeti aega kohvilauas ning meeleolu lõi tuntud džässkitarrist Jaan Jaanson. Sündmust toetas Eesti Kultuurkapital.

Õhtu päädis meeleoluka õõmatkaga, kus teist aastat oli Surju rahvamaja selle ürituse kaaskorraldaja idee algataja Dea Jürimäe kõrval. Aitäh kõigile osalejatele!

Liis Juust
kultuurikorraldaja-noorte
juhendaja

ANSAMBLI-MUUSIKA PÄEV

**9.
APRILLIL
kell 17.00**

Kilingi-Nõmme Klubis

**Esinevad ansamblid ja orkestrid
Abja-, Karksi-Nuia-, Ruhja ning
Kilingi-Nõmme Muusikakoolist**

TULE KUULAMA!

Saarde vald

31. märts 2025 kell 17.00
Kilingi-Nõmme Muusikakooli saal

Esinevad EMTA professorid

Urmas Vulp (viilul)

Marje Lohuaru (klaver)

Kavas:
E. Salmenhaara, E. Mägi, A. Pärt, P. Vasks,
G. Gelgotas, J. Stalmierski

OOTAME TEID

**Saarde
KultuuriTuur
VII kontsert**

20. aprill 2025 | 14:00
Surju Rahvamajas

Teile esinevad:

Noorte segarahvatantsurühm
Eakate linetantsurühm Nõmmeliined
Muusikakooli akordioniorkester
Muusikakooli kitarriansambel
Tihemetsa väikekandle ring
Ansambel Patlane

KOHTUMISENI!

Õomatk täis laulu, valgust ja ühist hingamist

Looduse süles, küünlavalguses ja isamaaliste laulude saatel sündis midagi enamat, kui lihtsalt matk – see oli **õhtu**, mis puudutas hinge.

RMK Laiksaare lammi-metsa õpperajal 23.02.2025 – Südaöö lähenes, kui rühm inimesi kogunes taskulampide ja laternatega, valmis üheskoos astuma vaikuse, looduse ja muusika rüppe. Õomatk ei olnud pelgalt teekond metsarajal – see oli hetk, mil aeg peatus, kui sammud kõlasid ühes rütmis ja hinged hingasid koos.

Viis aastat oleme me erinevatel Saarde valla metsaradadel kokku saanud ning tähistanud EV sünnipäeva. Aastatega on meie matkajate arv tõusnud 250 imelise hingeni.

“Kui astusime pime-

desse, ümbritses meid midagi maagilist,” meenutas üks osaleja, Tiina. “Mets oli vaikne, taevast sügav ja täis tähti. Ainult meie ja öö.”

Matk viis läbi varjuliste metsaradade ja sillerdas laternate valguses. Iga samm tundus kui austusavaldus meie maale ja rahvale, kui süüdati küünlad ja lauldi südamest isamaalisi laule. Kõlasid melodiad, mis on kantud ajast aega – laulud, mis jutustavad vabadusest, kodust ja armastusest oma maa vastu.

“Kui me laulsime,” ütles Maret, “tundsin, kuidas mu süda täitus soojusega. Nii

palju hääli, nii palju tунnet. See polnud lihtsalt laulmine – see oli ühine hingamine.”

Matka lõpp-punktis ootas midagi erilist – soe tee, hõõguvad küünlad ja tort, mida jagati üheskoos. Just siin, seal samas külmal, kuid tähistaeva all soojal ööl, mõisteti midagi olulist: koos olemine, jagatud hetked ja ühiselt lauldud laulud loovad sidemeid, mis ei kustu kunagi.

“See ei olnud lihtsalt

matk, see oli kingitus,” ütles Margus. “Me läksime tagasi mitte ainult väsinult, vaid ka hingestatud, täis uut jõudu ja soojust.”

Õomatk ei lõppenud tol ööl – see jäi südamesse. Ja ehk, kui järgmisel korral tähistaeva all vaikselt astuda, võib kuulda nende laulude kaja, mis kunagi metsade vahel kostsid.

Sest kui me laulu kaudu hoiaime oma juuri, siis elavad need igavesti.

Sügav kummardus kõigile, kes aastate jooksul on õomatkast osa võtnud, minu poolt korraldatuna jäi see Saarde vallas viimaseks, kuid kindlasti kohtume uutel radadel.

Sel korral panustasid: Mellu koogiamps, Kohvik 42, Tuleteater Zerkala. Meelde jäävad valgus- ja tuleshow etendused, Saarde vald, Surju Rahvamaja, Toomas Pae, Marianne Kuusk, Saarde Kommunaal, Marko Riis

Sügav kummardus ja tänu Teile kõigile!

Dea Jürimäe

Õomatika algataja, eestvedaja ning korraldaja

LIPU-MASTID

KUNI APRILLI LÕPUNI 10% SOODSAMALT

Igaühel on õigus heisata Eesti lipp 365 päeva aastas!

Täpsem info ja personaalne pakkumine:

mastid@hobesol.ee

Tel 5565 5001
5565 5002

www.hobesol.ee

Lillekaardi töötuba
6. aprill 2025 kl.13:00

- tutvume oshibana tehnikaga
- loome ehtsatest pressitud lilledest kaarte
- hind 25€

Kohtume Kilingi-Nõmme klubis!

Info ja registreerumine kuni 1. aprillini
klubi@saarde.ee, tel 55695715

Kai Lillekaardid
Handmade in Estonia

KASUTA OMA ANDE ÕPI- JA TÖÖTUBA

SAARDE KATARIINA KIRIKU KÄÄRKAMBRIS 12. APRILLIL KELL 11.00 - 16.00

Kasuta Oma Ande on liikumine, mis keskendub inimeste varustamisele ja võimestamisele mobiliseerida oma olemasolevaid ressursse kogukonna arendamiseks. Kasuta Oma Ande aitab kogukondadel määratleda oma tugevused ning kasutada neid kooskõlas enda seatud eesmärkidega—olgu selleks rõõmusõnumi kuulutamine, sotsiaalmajanduslike algatuste käivitamine, rahalise jätkusuutlikkuse edendamine, kogukondlike sidemete tugevdamine, liikmete heaolu tagamine või koguduse igapäevane toimimine.

OSALEMINE JA LÕUNASUPP TASUTA

Täpsem teave 5271563
<https://misjon112.ee/kasuta-oma-ande-use-your-talents/#page-content>

KILINGI-NÕMME KLUBIS 29.03 19:00

Kolhoosi kevadpidu
Riietus: 1975

Õhtut juhib ARTUR RAIDMETS

Tantsitab **JUSTA MENT**

Kolhoosilüürika: Toivo Kaiküll ja sõbrad

LÜPSIVÕISTLUS Laval mannekeenid

AVATUD PUHVET Tellitoidud otse 5342 3345

DJ Siim pidu kestab kuni 3:00

Kohad pikas lauas saad valida kohapeal. Oma söögi ja joogi kaasatoomine lubatud, kuid ühekordsed plastnõud keelatud. Tule varem ja kata enda seltskonna kohad kaunitretonõudega - stiilseimale lauale auhind!

Pääse fienta.com ja klubis kuni 10. märtsini 15.-, pärast seda ja kohapeal vabade kohtade olemasolul 20.-.

6.APRILLIL KELL 14.00

SURJU RAHVAMAJAS

Audru Mõisateatri esituses näitemäng

Oskar Lutsu följetonide ainetel

Oh, seda Lutsu!

Üles astuvad:
Anne Rebane, Anneli Kala, Maryel Lorents, Tiina Tõnismäe, Enne Jaanimägi, Teet Kõlling, Ando Visitam, Aiel Rehe, Mart Tõnismäe

PILETIRAHAS 8 EURÜT KOHAPEAL

SURJU RAHVAMAJAS

KANTRIPIIDU

LAVAL ANSAMBEL KANTRI KOLMEKAS

26. APRILL 2025 KELL 20.00

LINE TANTS KAIE SEGERI EESTVEDAMISEL

AVATUD (sularahas) SALOON

PÄÄSE: 10 € KOHAPEAL 15 €

LAUD KATA ISE

PARIMA KOSTÜÜMI VALIMINE VÕIMALUS PANNA OMA OSAVUS PROOVILE

Laua broneerimiseks helista 5343 4653 (Liis)

SPORT

Eesti Vabariigi sünnipäevapeol avalikustati 2024. aasta Saarde valla parimad sportlased

Saarde valla silmapaistvamaid spordi ja kultuuri tegijaid tunnustatakse ühiselt Eesti Vabariigi sünnipäeval 2013. aastast. Samast ajast kehtib ka Parimate sportlaste ja sporditöötajate valimise kord, mille alusel valivad spordiaasta parimad rahvas ja Spordinõukogu. Kui Spordinõukogu igal liikmel on üks hää, siis rahvahääletuse võitjal on kolm häält. Sellel aastal võttis rahvahääletusest osa 266 inimest. Nii mõneski kategoorias sai otsustavaks just rahva hää.

Kuuendat aastat järjest on Saarde valla parim meessportlane raskejõustiklane **Kristjan Puusepp**. 2024. aasta parimaks naissportlaseks valiti kolmandat korda **Lii Zerel**. Tema edu pant on mitmekülgsus ja vastupidavus eelkõige jõutõstmise, fitnessi ja rammunaise võistlustel. Vaatamata pikale sportlaskarjäärile leiame 40+ meeste kategooriast võrreldes varasemate aastatega täiesti uusi nimesid. Nii individuaalsed kui võistkondlikud Eesti MV poodiumikohad orienteeru-

mises tagasid seitsmendat korda Saarde valla parimaks 40+ meessportlaseks **Maido Kaljuri**. 40+ naissportlane on **Kristi Sutt**, kellel lisaks Githa Vilistlarühma esinemistele on silmapaistvaid tulemusi mitmetel kohalikel spordisündmustel. Näiteks Kevade alguse Challenge, mis oli Githa Vilistlarühma uute showkostüümide toetuseks. Kõik Vilistlarühma liikmed andsid endast parima, aga kõige enam suutis Kristi. Aasta

noorsportlane **Elmar Jefimov** tuli möödunud aastal kahekordseks Eesti noorte meistriks: klassikalises jõutõstmises ja klassikalises lamades surumises, püstitades 121 kg uue Eesti rekordi. Äärmiselt tasavägise hääletuse tulemusena valiti 2024 Saarde valla spordiaasta parimaks neiuks kergejõustiklane **Crystal-Eliis Krapp**. Aasta sporditöetajaks valiti kolmandat korda **COOP Kilingi-Nõmme**, kes kattis auhinnaala kõi-

gil Kilingi-Nõmme korraldatud kettagolfi võistlustel ja ümber kesklinna pargi toimival Maijooksul. 2024 aasta Saarde valla sporditöötaja panust ilmestavad möödunud aastal eeskätt noorsportlaste suurepärase tulemused raskejõustikus. Tänupeolgi olid raskejõustiklased esindatud neljas erinevas kategoorias. **Tanel Buström** kuulub vabatahtlikuna Eesti Jõutõste Liidu juhatusse ja nõustab kõiki raskejõustikuühvili Kilingi-Nõmme spordihoone jõusaalis igal esmaspäeval, kolmapäeval

ja reedel. 2024 aasta parimaks võistkonnaks on taas **VK Githa Vilistlarühm**; Laivi Pärna, Kristi Sutt, Evelyn Olde, Triin Antso, Liana Pusse, Siret Lilleleht, Marleen Parm, Siiri Schmidt. Rühma juhendab Marko Sassjan. 2024 aasta spordisündmustest oli hääletajatel kõige enam meele 195 osalejaga **COOP Kilingi-Nõmme MAIJOOKS** ümber kesklinna pargi, kus eriauhinna pälvis Saarde Vallavalitsuse kuueliikmeline esindus nimega "Mõeldud – tehtud".

Toivo Tallo

Saarde PULLID võitsid Eesti meistrivõistluste meeskondliku 3. koha

15. märtsil toimusid Kundas Eesti meistrivõistlused varustusega lamades surumises. Meie vald oli esindatud viie sportlasega. Vladimir Ossipov tegi varustusega võistluste debüüdi ja saavutas -74 kg kaaluvate meeste seas esikoha nii absoluutarvestuses kui M2 senioride arvestuses. Poodiumile teisele astmele sai veel tõusta M2 senioride absoluutarvestuses. -93 kg kaaluvate meeste arvestuses võitis Ringi Vainlo 175 kiloga avatud klassis teise ja Mikk Manilets 142,5 kiloga kuuenda koha. Ühtlasi oli Mikk M1 vanuseklassi oma kaalu parim. Tanel Trei saavutas 170 kg tulemusega M1 klassi kolmanda ja avatud klassi 5. koha. Üle 120 kg kaaluklassis surus Günter Koovit 215 kg. M1 klassis andis see tulemus teise ja avatud klassis kuuenda koha. Ühtlasi kogus Günter meie sportlastest meeste avatud klassis kõige suurema punktisumma (60,716 p), olles sellega 38 võistleja konkurentsis 12. kohal. Nelja meeskonna vahel toimunud võistkondlikus pingereas võideti klubide arvestuses kolmas koht. Järgmine Eesti MV jõuproov toimub 5-6. aprillil Tartu Ülikooli spordihoones. Kavas on Eesti MV varustusega jõutõstmises. Meie noored varustusega võistlustel sel aastal ei osale. Samuti ei kasuta enam meie mehi varustusega võistlustel sooritusele kaasa aitavaid vahendeid. 18. mail ootame publikut suveaeda, kus saab ilma varustusega lamades surumises kaasa elada kõigile atleetidele nii meie vallast kui kaugemalt. Toimuvad Saarde Valla lahtised ja Pärnumaa MV klassikalises lamades surumises.

SK Saarde võistkond EMV-I lamades surumises Kundas

Vladimir Ossipov – avatud klassi 1. koht kuni 74 kg meeste hulgas

Ringo Vainlo 2. koht

Günter Koovit – 3. koht 120+ kaaluklassis

Saarde Liikumisaasta 2025 sai hoogsa alguse

Järjekordne Saarde Liikumisaasta on alanud suurepäraselt. Eesti Vabariigi 107. sünnipäeva tähistamiseks toimus öömatk Laiksaare matkarajal, kus osales muljetavaldavad 172 inimest.

Ka Saarde mälumängusari on saanud eduka alguse – seni on pead kokku pannud seitse võistkonda ning kaks etappi on juba peetud. Järgmine mõõduvõtt toimub 18. märtsil ning seekord on küsimuste koostamise au Metsanaiste võistkonnal.

Tihedat konkurentsi on pakkunud ka Saarde koroona seeriavõistlus, kus lisaks tavapärasele osalejatele on võistlustulle astunud ka uusi tegijaid. Järgmine etapp toimub märtsi viimasel nädalavahetusel Tihemetsa Huvi- ja Spordikeskuses. Laupäeval saavad paarismängu võistlusel osalejad endale loosiga paarilise, pühapäeval aga tuleb individuaalvõistlusel igalühel oma oskused proovile panna.

Need, kes soovivad anda oma panuse valla noorte raskejõustiklaste toetuseks, saavad seda teha kuni 23. märtsini, osaledes 7+7+7 kevade alguse challenge'l. Koolinoorte arvestuses juhiwad hetkel võistluse edetabelit Robin Kaljur 3b klassist ja Liis-Marie Kaljur 9b klassist, täiskasvanutest on esikohal Maido Kaljur meeste arvestuses ja Kristi Sutt naiste seas. Kokku on oma panuse andnud 70 spordisõpra ning rippumisega koguti 61,22 eurot.

Liikumissarja teine etapp toob kaasa muudatuse – planeeritud suusamatka asemel toimub 16. aprillil Saarde Sinilillematk, mille korraldab kohalik Naiskodukaitse. Aprilli lõpus leiab aset ka traditsiooniline teatejooks ümber Surju järve, mille viivad läbi Surju Ilvese külaselts ja Surju spordiklubi.

Liikumisaasta sündmused on hoo sisse saanud ning osalejaid oodatakse aktiivselt kaasa lööma, et sportlik vaim ja ühtekuuluvustunne kestaksid kogu aasta vältel.

Kilingi-Nõmme Tervise- ja Hoolduskeskus

Sõbrapäeval said häid elamusi nii töötajad kui hoolealused

Selle aasta sõbrapäeva eel tegin töötajatele üleskutse liituda Tihemetsas spordihooone ees tehtava südamekujutise tegemisega. Vahet ei ole, kas tuled üksi, lastega või külla tulnud sõpradega. Nii saimegi Gunnar Kurmi abiga droonilt jäädvustatud oma asutuse väikese südame ja osalesime ka suure südame koosseisus. Oli tore päikesepaisteline päev. Nautisime kaasavõetud sooja glögi, maiustusi ja sõbralikku seltskonda.

Sõbrapäevaks oli meil planeeritud muusikakooli ja mudilaskoori ühiskontsert meie hoolealustele. Nagu ikka, plaane võid teha, aga viirustel on võime neid muuta. Aga kokku me saime ja meeleolukas kontsert kuulatud. Oli lapsi, kellel oli see esimene ülesastumine publiku ees. Usun, et

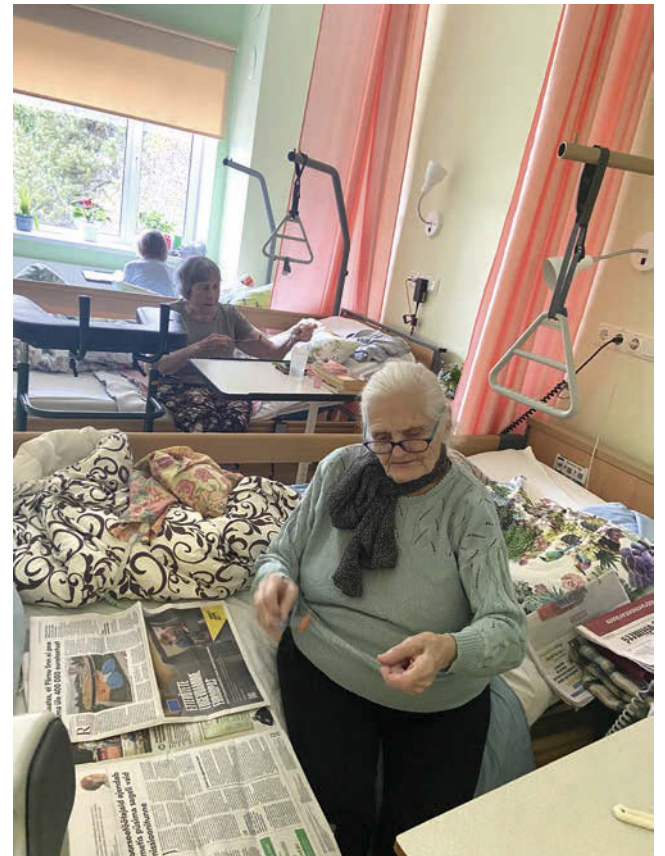

neile jääb see eriti meelde, kui esinemine heateona eakatele inimestele! Järgmistelgi päevadel oli osaanutelt kuulda – küll oli tore kontsert! Laps väiksem, kui akordion. Kaks kitarri,

kolm kannelt, süntesaatori taga üksi, kahekesi või lausa õpetaja, kes saatis saksofonil mängijat. Meile tutvustati veel suvise laulupeo repertuaarigi! Suur tänu juhendajatele,

lastele! Jaksu harjutamiseks ja edu edasiseks!

Kristi Sutt
SA Kilingi-Nõmme
Tervise- ja Hoolduskeskus

Õnnela ja Patlaste suurepärase naistepäevatervitus SA Kilingi-Nõmme Tervise- ja Hoolduskeskuse perele

Kilingi-Nõmme 10 korviga discgolfi rajal.

1. etapp	L: 12. aprill kell 12.00
2. etapp	R: 2. mai kell 18.00
3. etapp	R: 16. mai kell 18.00
4. etapp	R: 06. juuni kell 18.00
5. etapp	R: 22. august kell 18.00
6. etapp	R: 05. september kell 18.00
7. etapp	L: 27. September 12.00

SAARDE DISCGOLFI SARI 2025

coop

Kilingi-Nõmme

AUHINGADELE

Divisionid

1. Mehed (2006 ja varem)	2 ringi
2. Naised (2006 ja varem)	2 ringi
3. Noormehed (sünd 2007-2011)	2 ringi
4. Naised (sünd 2007-2011)	2 ringi
5. Poisid (sünd 2012-hiljem)	1 ring
6. Tüdrukud (sünd 2012-hiljem)	1 ring

TERVE EESTI!

Registreerimine igale etapile
www.discgolfmetrix.com
ja lõpetab 1 tund enne võistluse algust.
2007 ja noorematele **TASUTA**.
Vanematele 2.-€ etapp.
Peakohtunik: Erki Kangur, +372 53936772.
erk94@hotmail.com

info: www.sksaarde.ee

TERVE EESTI!

Saarde Lõunamark

2025

K 23. aprill kell 17.00

Jüriöö teatejooks

ÜMBER SURJU JÄRVE

Algus ja lõpp Surju pargis
Võistkonnas kuus liiget (vähemalt kaks naist)
Osavõttust teatada 22.04.2025
Marianne Kuusk 5345 9364 kuuskmarianne@gmail.com

RAJA SAAB LÄBIDA KA KÕNDIDES VÕI RATTAGA TÄNAME KÕIKI!

info: www.sksaarde.ee

ANNAME AU!

Saarde Sinilillematk

16. aprill 18.00

Matka alustame Saarde Valla Huvikeskuse (Pargi 6) juurest.

Tule jooksma või kõndima, sõprade või perega!

3,2 km

Võimalik sooritada ka nn NATO-testi.
Selleks palume eelnevalt registreeruda aadressile anneli.pesti@naiskodukaitse.ee

Matka alguses saad soetada sinilille 2 euroga.

annameau.ee
Sinilillega toetad kaitseväge ja Kaitseväe veterane

NAISKODUKAITSE

Kuhu minna meie vallas

04. märts- 30. aprill Näitus Loodus võluvas mosaiigis, Kilingi-Nõmme Klubis.

20. märts kell 12-18 Kahe spordihoone matk (Kilingi-Nõmme Spordihoone – Tihemetsa Huvi- ja Spordikeskus).

25. märts kell 10.00 Märtsiküüditamise mälestuspäev Saarde 100 Tamme Salus küüditatute mälestusmärgi juures.

25. märts kell 17.30 Avalik arutelu Veerežiimi taastamistöödest Kikepera looduskaitsealal ja Soomaa Rahvuspargis, Surju Rahvamajas.

28.-29. märts kell 10-18 Saarde koroona seeriavõistlus 2024/25 Tihemetsas.

29. märts kell 19.00 Kolhoosi kevadpidu Kilingi-Nõmme Klubis.

31. märts kell 17.00 Kammerkontsert „Baltimere viisid“ Kilingi-Nõmme Muusikakoolis.

6. aprill kell 14.00 Audru Mõisateatri etendus „Oh, seda Lutsu!“ Surju Rahvamajas.

9. aprill kell 17.00 Ansamblimuusikapäev Kilingi-Nõmme Klubis.

10. aprill kell 19.00 Komöödiateatri etendus „Mulle huumor meeldib“ Kilingi-Nõmme Klubis.

16. aprill kell 18.00 Saarde Sinilillematk Anname Au! Algusega Saarde Valla Huvikeskuse juurest.

17. aprill kell 14.00 Surju eakate enesearengu kohtumiste sari. Külaskäik Aleksei Turovski.

20. aprill kell 14.00 Saarde KultuuriTuur Surju Rahvamajas

23. aprill kell 17.00 Jüriöö teatejooks ümber Surju järve. Algas Surju pargis.

26. aprill kell 20.00 Kantripidu Surju Rahvamajas.

Õnitleme!

Märts

VILMA FROHBERG	94
HELJU VOLMER	94
ENDEL PÄRK	93
LEILI OLDE	93
AIME SÖRMUS	92
VILMA PEDAJA	90
ELLI REINASTE	90
LEHTI MARTENS	89
EDUARD MÄETAGAS	88
LILLI LEMMIK	88
AINO MASSA	87
SIIRE ILMJÄRV	86
EHA MIKK	86
VELLI ISAND	86
TIIU JÜRGENS	86
VALENTYNA SYTNIKOVA	85
AITA ÕISMAA	85
ELGA RUUSMAA	84
AGNES OLLINO	84
ENE TAMMIST	84
MAIMU OTS	84
ADA KAUGIJA	83
VALENTIN LAPKIN	83
MILVI KALVIST	82
ENE SARAPU	82
MAIRE JÕÖKS	82
MARI JÕGISTE	82
TIIA TREI	82
TAMARA STERN	81
SILVI VILL	81
TOIVO ROSEN	81
PEEDU KALJULA	81
HELGI KOGGER	80
AINO RENTNIK	80
SILVI ROSEN	80
ENDEL ZIRN	75
VASYL BALABANOV	75
SIRJE TANN	75
VLADIMIR SIBULIN	75
KALEV LUBI	70
RIINA TONBERG	70
TIIU OLDE	70
KUIDO SIPP	70

Vallaelanikud, kes ei soovi oma sünnipäeva avaldamist ajalehes, peaksid sellest teatama e-posti aadressile mari.treial@saarde.ee, info@saarde.ee või telefonidel 449 0138, 449 0135 hiljemalt eelneva kuu 15. kuupäevaks.

Puurkaevud
Maaküte
Veesüsteemid
Biopuhastid
Septikud
Mahutid

KONTAKT
www.PUURVESI.ee
Info@puurvesi.ee
+372 5566 2032
+372 5569 4310

Metsamaapinna ketasadraga ettevalmistamine istutamiseks.
5346 4785, info.metsaader@gmail.com

- Eterniit, plekkprofiil, bituumensindel katusetööd
 - Puitfassaadide ehitus ja värvimine.
 - Kortermaja trepikodade renoveerimine.
- 5352 9476, mehitus@gmail.com

Uued vallakodanikud

Carolyn Sisask-Stoltsi ja Ramon Stoltsi perre sündis 20.02.2025 tütar **THERESA STOLTS**

Lisa ja Tanel Siiguri perre sündisid 22.02.2025 kaksikud tütre **KELLY** ja **LENNA SIIGUR**

Ostan teie auto, kaubiku või maasturi.

Tehniline seisukord ei oma tähtsust. Vajadusel registrist kustutamine ja äravedu puksiiriga.
Tel. 5630 4306

Toomas Kall: komöödia kahest naisest kahes osas

Kilingi-Nõmme klubis
Neljapäeval, 10. aprillil kell 19.00

Pilet 25 €, pensionär, õpilane 23 €. Piletid müügil Kilingi-Nõmme klubis, Piletilevis, Piletimaailmas

Mälestame lahkunuid

MILVI LEHISMETS
24.10.1942–18.02.2025

RAIMOND ROTAR
11.06.1960–20.02.2025

HELGI RIIS
01.08.1938–01.03.2025

MILVI NOORMETS
26.10.1941–05.03.2025

KALLE MÄNNIK
26.02.1955–05.03.2025

MILVI KARLEP
03.06.1940–07.03.2025

JÜRI AAL
01.04.1958–15.03.2025

Surju Rahvamajas

SURJU EAKATE ENESEARENGU KOHTUMISTE SARI

17.04.2025 kell 14.00
Külaskäik Aleksei Turovski

Tule veeda kohvilauas mõnus pärastlõuna!

Olete väga oodatud!

Registreerimine kuni 15.04.2025 tel 5343 4653 (Liis) või e-posti aadressil rahvamaja@saarde.ee või perenaisele tel 5373 8161. Kui vajad tulemisel transporti, siis teata palun ette tel 5331 4122 (Merike). Lisainfo tel 5343 4653 (Liis).